

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (veliko vijeće)

18. prosinca 2014.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Povelja Europske unije o temeljnim pravima – Članak 19. stavak 2. – Direktiva 2004/83/EZ – Minimalni standardi uvjeta za stjecanje statusa izbjeglice ili statusa stečenog na temelju supsidijarne zaštite – Osoba koja ispunjava uvjete za supsidijarnu zaštitu – Članak 15. točka (b) – Mučenje ili nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje podnositelja zahtjeva u državi podrijetla – Članak 3. – Povoljniji standardi – Teško oboljeli podnositelj zahtjeva – Nepostojanje primjerenog i dostupnog liječničkog tretmana u državi podrijetla – Članak 28. – Socijalna pomoć – Članak 29. – Zdravstvena zaštita“

U predmetu C-542/13,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Cour constitutionnelle (Belgija), odlukom od 26. rujna 2013., koju je Sud zaprimio 17. listopada 2013., u postupku

Mohamed M'Bodj

protiv

État belge,

SUD (veliko vijeće),

u sastavu: V. Skouris, predsjednik, K. Lenaerts, potpredsjednik, M. Ilešič, L. Bay Larsen (izvjestitelj), T. von Danwitz, J.-C. Bonichot i K. Jürimäe, predsjednici vijeća, A. Rosas, E. Juhász, A. Arabadjiev, C. Toader, M. Safjan, D. Šváby, M. Berger i A. Prechal, suci,

nezavisni odvjetnik: Y. Bot,

tajnik: V. Tourrès, administrator,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 24. lipnja 2014.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za M. M'Bodja, S. Benkhelifa, odvjetnik,
- za belgijsku vladu, C. Pochet i T. Materne, u svojstvu agenata, uz asistenciju J.-J. Masquelina, D. Matraya, J. Matraya, C. Pironta i N. Schyntsa, odvjetnici,
- za njemačku vladu, T. Henze i B. Beutler, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: francuski

- za grčku vladu, M. Michelogiannaki, u svojstvu agenta,
 - za francusku vladu, F.-X. Bréchet i D. Colas, u svojstvu agenata,
 - za vladu Ujedinjene Kraljevine, C. Banner, *barrister*,
 - za Europsku komisiju, M. Condou-Durande i R. Troosters, u svojstvu agenata,
- saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 17. srpnja 2014.,
donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 2. točaka (e) i (f), članka 15., članka 18., članka 20. stavka 3., članka 28. i članka 29. Direktive Vijeća 2004/83/EZ od 29. travnja 2004. o minimalnim standardima za kvalifikaciju i status državljanina treće zemlje ili osoba bez državljanstva kao izbjeglica ili osoba kojima je na drugi način potrebna međunarodna zaštita te o sadržaju odobrene zaštite (SL L 304, str. 12., i ispravci SL 2005, L 204, str. 24., i SL 2011, L 278, str. 13.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 12., str. 64.).
- 2 Zahtjev je podnesen u okviru spora između mauritanskog državljanina M. M'Bodja i État belge u vezi s odbijanjem Service public fédéral Sécurité sociale zahtjeva M. M'Bodja za dobivanje naknada prihoda i integracijskih potpora.

Pravni okvir

Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda

- 3 Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, potpisana u Rimu 4. studenoga 1950. (u daljnjem tekstu: EKLJP), u članku 3. naslovljenom „Zabrana mučenja“ propisuje:
„Nitko se ne smije podvrgnuti mučenju ni nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kazni.“

Pravo Unije

- 4 Uvodne izjave 5., 6., 9., 10., 24. i 26. Direktive 2004/83 glase kako slijedi:
„(5) Zaključci iz Tamperea također određuju da se pravila u pogledu statusa izbjeglica trebaju dopuniti mjerama o supsidijarnim oblicima zaštite, koja nude primjeren status svakoj osobi kojoj je potrebna takva zaštita.
(6) Glavni je cilj ove Direktive, s jedne strane, osigurati da države članice primjenjuju zajedničke kriterije za utvrđivanje osoba kojima je zaista potrebna međunarodna zaštita i, s druge strane, osigurati da minimalna razina pogodnosti bude dostupna tim osobama u svim državama članicama.

[...]

- (9) Oni državljani trećih zemalja ili osobe bez državljanstva kojima je dopušten ostanak na državnom području država članica, ne zato što im je potrebna međunarodna zaštita nego zbog osobnih ili humanitarnih razloga na diskrecijskoj osnovi, nisu obuhvaćeni ovom Direktivom.
- (10) Ova Direktiva poštuje temeljna prava i uzima u obzir posebno načela prihvaćena Poveljom [Europske unije] o temeljnim pravima [(u daljnjem tekstu: Povelja)]. Ova Direktiva naročito nastoji osigurati puno poštovanje ljudskog dostojanstva i prava na azil tražitelja azila i članova njihovih obitelji u pratnji.

[...]

- (24) Također bi trebalo utvrditi minimalne standarde za određivanje statusa koji stječu osobe kojima je odobrena supsidijarna zaštita te za utvrđivanje sadržaja takvog statusa. Supsidijarna bi zaštita trebala biti komplementarna i dodatna zaštiti izbjeglica sadržanoj u Ženevskoj konvenciji [u vezi sa statusom izbjeglica, potpisana u Ženevi 28. srpnja 1951. (Zbornik ugovora Ujedinjenih naroda, svezak 189., str. 150., br. 2545 (1954.))].

[...]

- (26) Rizici kojima je općenito izloženo stanovništvo neke zemlje ili dio stanovništva obično ne stvaraju sami po sebi pojedinačnu prijetnju koja bi se kvalificirala kao ozbiljna nepravda.“

5 Članak 2. točke (a), (c), (e), (f) i (g) te direktive propisuje:

„Za potrebe ove Direktive:

„(a) ‚međunarodna zaštita‘ znači status izbjeglice i status osobe kojoj je odobrena supsidijarna zaštita kako je definirano u točkama (d) i (f);

[...]

(c) ‚izbjeglica‘ znači državljanin treće zemlje koji je, zbog osnovanog straha od proganjanja zbog svoje rase, vjere, nacionalnosti, političkog mišljenja ili pripadnosti određenoj društvenoj skupini, izbjegao iz svoje nacionalne države te nije u mogućnosti ili, zbog takvog straha, ne želi staviti se pod zaštitu te države [...]

[...]

(e) ‚osoba koja ispunjava uvjete za supsidijarnu zaštitu‘ znači državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva koja ne ispunjava uvjete za dobivanje statusa izbjeglice ali za koju se opravdano vjeruje da bi se dotična osoba, ako bi se vratila u svoju državu porijekla ili, ako se radi o osobi bez državljanstva, u državu prethodnog uobičajenog boravišta, bila izložena trpljenju ozbiljne nepravde kako je definirano člankom 15., [...] te koja nije u mogućnosti ili, zbog takve opasnosti, ne želi staviti se pod zaštitu te države;

(f) ‚status osobe kojoj je odobrena supsidijarna zaštita‘ znači priznavanje, od strane države članice, državljanina treće zemlje ili osobe bez državljanstva kao osobe koja ispunjava uvjete za dobivanje supsidijarne zaštite;

(g) ‚zahtjev za međunarodnom zaštitom‘ znači zahtjev za zaštitom koji državi članici podnosi državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva, a može se shvatiti kao traženje statusa izbjeglice ili supsidijarne zaštite, pri čemu podnositelj zahtjeva ne traži izrijekom drugu vrstu zaštite koja je izvan djelokruga ove Direktive, a koja se može zasebno tražiti;“.

6 Članak 3. navedene direktive propisuje:

„Države članice mogu uvesti ili zadržati povoljnije standarde prema kojima se određuje koje osobe ispunjavaju uvjete za dobivanje statusa izbjeglica ili za odobrenje supsidijarne zaštite, kao i ona prema kojima se utvrđuje sadržaj međunarodne zaštite, pod uvjetom da su ti standardi u skladu s ovom Direktivom.“

7 Članak 6. iste direktive glasi:

„Počinitelji proganjanja ili teškog stradanja uključuju:

(a) državu;

(b) stranke ili organizacije koje kontroliraju državu ili bitan dio državnog područja;

(c) nedržavna tijela, ako se može dokazati da čimbenici navedeni u točkama (a) i (b), uključujući međunarodne organizacije, nisu u mogućnosti ili ne žele pružiti zaštitu od proganjanja ili ozbiljne nepravde [...].“

8 Članak 15. Direktive 2004/83 naslovljen „Ozbiljna nepravda“ u poglavlju V. naslovljenom „Uvjeti za odobrenje supsidijarne zaštite“ propisuje:

„Ozbiljnom se nepravdom smatraju:

(a) smrtna kazna ili smaknuće; ili

(b) mučenje ili nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje podnositelja zahtjeva u državi podrijetla; ili

(c) ozbiljna i individualna prijetnja životu [ili osobi civila] zbog općeg nasilja u situacijama međunarodnog ili unutarnjeg oružanog sukoba.“

9 U skladu s člankom 18. ove direktive:

„Države članice odobravaju supsidijarnu zaštitu državljanima treće zemlje ili osobama bez državljanstva koje ispunjavaju uvjete za dobivanje supsidijarne zaštite u skladu s poglavljima II. i V.“

10 Članak 20. stavak 3. navedene direktive propisuje:

„Prilikom primjene [poglavlja VII.], države članice uzimaju u obzir položaj posebno ugroženih osoba kao što su maloljetnici, maloljetnici bez pratnje, osobe s invaliditetom, starije osobe, trudnice, samohrani roditelji s maloljetnom djecom i osobe koje su bile podvrgnute mučenju, silovanju ili drugom teškom obliku duševnog, fizičkog ili seksualnog nasilja.“

11 Članci 28. i 29. iste direktive, koji se nalaze u njezinom poglavlju VII., predviđaju dodjelu socijalne pomoći i pristup zdravstvenoj zaštiti osobama koje ispunjavaju uvjete za status izbjeglice ili za supsidijarnu zaštitu.

Belgijsko pravo

- 12 Članak 9.b stavak 1. Zakona od 15. prosinca 1980. o pristupu na državno područje, boravku, nastanjenju i udaljavanju stranaca, u verziji koja je primjenjiva na činjenice u glavnom postupku (u daljnjem tekstu: Zakon od 15. prosinca 1980.) propisuje:

„Stranac koji boravi u Belgiji koji dokaže svoj identitet u skladu sa stavkom 2. i koji boluje od bolesti zbog koje postoji stvarna opasnost za njegov život ili fizički integritet ili stvarna opasnost od nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja jer u njegovoj državi podrijetla ili državi gdje boravi ne postoji nikakav primjeren liječnički tretman, može od ministra ili njegovoga ovlaštenika zatražiti dozvolu boravka u Kraljevini.“

- 13 Članak 48/4 Zakona od 15. prosinca 1980. glasi:

„§ 1. Status supsidijarne zaštite odobrava se strancu koji se ne može smatrati izbjeglicom i koji ne ispunjava uvjete iz članka 9.b, a u pogledu kojeg se opravdano vjeruje da bi, ako bi se vratio u svoju državu podrijetla ili, ako se radi o osobi bez državljanstva, u državu prethodnog uobičajenog boravišta, bio izložen stvarnom riziku trpljenja ozbiljne nepravde definirane stavkom 2., i koji nije u mogućnosti ili se zbog takve opasnosti ne želi staviti pod zaštitu te države, i to pod uvjetom da se na njega ne odnose odredbe o isključivanju predviđene u članku 55/4.

§ 2. Ozbiljnom se nepravdom smatraju:

- a) smrtna kazna ili smaknuće; ili
 - b) mučenje ili nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje podnositelja zahtjeva u državi podrijetla; ili
 - c) ozbiljna prijetnja životu ili osobi civila zbog općeg nasilja u situacijama međunarodnog ili unutarnjeg oružanog sukoba.“
- 14 Članak 4. Zakona od 27. veljače 1987. o potporama za osobe s invaliditetom (u daljnjem tekstu: Zakon od 27. veljače 1987.) propisuje:

„§ 1. Potpore navedene u članku 1. mogu se odobriti samo osobi koja ima stvarno boravište u Belgiji i koja je:

1° Belgijanac;

2° državljanin države članice Europske unije;

[...]

5° izbjeglica [...]

[...]

§ 2. Kralj može uredbom, o kojoj raspravlja Conseil des Ministres, pod uvjetima koje on utvrdi, proširiti primjenu ovog zakona na druge kategorije osoba koje nisu predviđene u stavku 1., a koje imaju svoje stvarno boravište u Belgiji.

[...]“

- 15 Kraljevskom uredbom od 9. veljače 2009., kojom se mijenja Kraljevska uredba od 17. srpnja 2006. o provedbi članka 4. stavka 2. Zakona od 27. veljače 1987. o potporama za osobe s invaliditetom, kralj je od 12. prosinca 2007. proširio primjenu tog zakona na strance koji su upisani u registar stanovništva.

Glavni postupak i prethodna pitanja

- 16 M. M'Bodj došao je u Belgiju 3. siječnja 2006. Podnio je zahtjev za azil, a zatim zahtjev za odobrenje boravka zbog zdravstvenih razloga. Oba zahtjeva su bila odbijena, zbog čega je bezuspješno podnio nekoliko pravnih lijekova protiv odluka o odbijanju tih zahtjeva.
- 17 M. M'Bodj podnio je 27. svibnja 2008. na temelju članka 9.b Zakona od 15. prosinca 1980. novi zahtjev za odobrenje boravka zbog zdravstvenih razloga uslijed teških posljedica koje je pretrpio nakon što je bio žrtva napada u Belgiji. Taj je zahtjev 19. rujna 2008. proglašen dopuštenim, što je omogućilo njegov upis u registar stranaca.
- 18 Nakon što mu je izdana opća potvrda o smanjenoj sposobnosti zarađivanja i gubitka samostalnosti, M. M'Bodj podnio je 21. travnja 2009. zahtjev za dobivanje naknada prihoda i integracijskih potpora.
- 19 Taj je zahtjev Service public fédéral Sécurité sociale odbio 5. listopada 2009. uz obrazloženje da M. M'Bodj nije ispunjavao pretpostavke za državljanstvo predviđene u članku 4. stavku 1. Zakona od 27. veljače 1987. Osim toga, to je tijelo navelo da je M. M'Bodj bio upisan u registar stranaca i da se stoga nema pravo nastaniti u Belgiji.
- 20 M. M'Bodj podnio je 31. prosinca 2009. tužbu protiv odluke o odbijanju navedenog zahtjeva pred Tribunal du travailom u Liègeu.
- 21 Neovisno o podnošenju te tužbe, M. M'Bodju je zbog njegovog zdravstvenog stanja 17. svibnja 2010. odobren boravak na neodređeno vrijeme u Belgiji.
- 22 Tribunal du travail u Liègeu odlučio je presudom od 8. studenoga 2012. uputiti Cour constitutionnelleu prethodno pitanje radi, u biti, utvrđivanja krši li članak 4. Zakona od 27. veljače 1987. određene odredbe belgijskog Ustava, u vezi s člankom 28. stavkom 2. Direktive 2004/83., jer isključuje dodjelu potpora za osobe s invaliditetom osobama koje borave u Belgiji na temelju članka 9.b Zakona od 15. prosinca 1980. i s tog naslova ispunjavaju uvjete za odobravanje statusa stečenog na temelju međunarodne zaštite predviđene tom direktivom, a dopušta plaćanje tih potpora izbjeglicama koje, prema mišljenju tog suda, ispunjavaju uvjete za istu međunarodnu zaštitu.
- 23 Cour constitutionnelle u svojoj odluci kojom se upućuje prethodno pitanje navodi da se, iako je već donio odluku o prethodnom pitanju koje se odnosi na postojeću razliku u postupanju s te dvije kategorije stranaca, za to pitanje nije trebalo uzeti u obzir Direktivu 2004/83.
- 24 U tim okolnostima Cour constitutionnelle odlučio je prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
- „1. Treba li članke 2. [točke] (e) i (f), 15., 18., 28. i 29. Direktive [2004/83] tumačiti u smislu da socijalnu pomoć i zdravstvenu zaštitu predviđene člancima 28. i 29. te direktive treba moći uživati ne samo osoba kojoj je neovisno tijelo države članice temeljem njezinog zahtjeva odobrilo status supsidijarne zaštite, nego i stranac kojemu je upravno tijelo države članice izdalo dozvolu boravka na državnom području te države članice i koji boluje od bolesti zbog koje postoji stvarna opasnost za njegov život ili fizički integritet ili zbog koje postoji stvarna opasnost od nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja jer u njegovoj državi podrijetla ili državi gdje boravi ne postoji nikakav primjeren liječnički tretman?

2. Ako odgovor na prvo prethodno pitanje podrazumijeva da dvije kategorije osoba koje su u njima opisane trebaju moći uživati socijalnu pomoć i zdravstvenu zaštitu koji su u njima navedeni, treba li članak 20. stavak 3., članak 28. stavak 2. i članak 29. stavak 2. te iste direktive tumačiti u smislu da obveza država članica da uzmu u obzir specifičnu situaciju ranjivih osoba, poput osoba s invaliditetom, podrazumijeva da se njima trebaju odobriti potpore predviđene Zakonom od 27. veljače 1987. [...], vodeći računa o tome da socijalna pomoć koja uzima u obzir invaliditet može biti dodijeljena na temelju organskog Zakona od 8. srpnja 1976. o javnim centrima za socijalnu skrb?“

O prethodnim pitanjima

Prvo pitanje

- 25 Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članke 28. i 29. Direktive 2004/83, u vezi s njezinim člankom 2. točkom (e), člankom 3., člankom 15. i člankom 18., tumačiti u smislu da je država članica dužna pružiti socijalnu pomoć i zdravstvenu zaštitu koje ti članci predviđaju državljaninu treće zemlje kojem je odobren boravak na državnom području te države članice na temelju nacionalnog zakonodavstva, kao što je ono o kojem je riječ u glavnom postupku, koje predviđa odobrenje boravka u navedenoj državi članici strancu koji boluje od bolesti zbog koje postoji stvarna opasnost za njegov život ili fizički integritet ili stvarna opasnost od nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja jer u državi podrijetla tog stranca ili državi gdje je prethodno boravio ne postoji nikakav primjeren liječnički tretman.
- 26 Iz članaka 28. i 29. Direktive 2004/83 proizlazi da se oni primjenjuju na osobe koje ispunjavaju uvjete za stjecanje statusa izbjeglice ili statusa na temelju supsidijarne zaštite.
- 27 Doista, nesporno je, s jedne strane, da nacionalno zakonodavstvo o kojem je riječ u glavnom postupku ne uređuje odobrenje boravka državljana trećih zemalja koji osnovano strahuju od proganjanja u smislu članka 2. točke (c) Direktive 2004/83 i da ono, s druge strane, nema za cilj dodjelu statusa izbjeglice državljanima trećih zemalja kojima je boravak odobren temeljem tog zakonodavstva.
- 28 Iz toga slijedi da Kraljevina Belgija nije dužna, primjenom članaka 28. i 29. te direktive, pružiti usluge predviđene tim člancima državljanima trećih zemalja kojima je odobren boravak u Belgiji na temelju nacionalnog zakonodavstva, o kojem je riječ u glavnom postupku, osim ako se njezino odobrenje boravka treba smatrati odobravanjem statusa stečenog na temelju supsidijarne zaštite.
- 29 Na temelju članka 18. navedene direktive države članice odobravaju taj status državljaninu treće zemlje koji ispunjava uvjete za dobivanje supsidijarne zaštite.
- 30 U tom pogledu valja podsjetiti na to da tri vrste ozbiljnih nepravdi utvrđenih u članku 15. Direktive 2004/83 predstavljaju uvjete koje je potrebno ispuniti kako bi se moglo smatrati da osoba može dobiti supsidijarnu zaštitu, kada se, sukladno članku 2. točki (e) te direktive, opravdano vjeruje da bi podnositelj zahtjeva bio izložen stvarnoj opasnosti od trpljenja takve ozbiljne nepravde u slučaju vraćanja u dotičnu državu podrijetla (presude Elgafaji, C-465/07, EU:C:2009:94, t. 31. i Diakité, C-285/12, EU:C:2014:39, t. 18.).
- 31 Opasnost od pogoršanja zdravstvenog stanja državljanina treće zemlje, koje nije rezultat namjernog uskraćivanja liječenja tom državljaninu treće zemlje, a protiv koje nacionalno zakonodavstvo o kojem je riječ u glavnom postupku pruža zaštitu, nije obuhvaćena člankom 15. točkama (a) i (c) navedene direktive s obzirom na to da nepravde utvrđene u tim odredbama obuhvaćaju, redom, smrtnu kaznu ili smaknuće te ozbiljnu i individualnu prijetnju životu ili osobi civila zbog općeg nasilja u situacijama međunarodnog ili unutarnjeg oružanog sukoba.

- 32 Članak 15. točka (b) Direktive 2004/83 definira nepravdu koja se odnosi na mučenje ili nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje državljanina treće zemlje u njegovoj državi podrijetla.
- 33 Iz te odredbe jasno proizlazi da se ona primjenjuje samo na nečovječna ili ponižavajuća postupanja prema podnositelju zahtjeva u njegovoj državi podrijetla. Iz toga slijedi da je zakonodavac Unije predvidio odobrenje supsidijarne zaštite samo u slučajevima kad se ta postupanja događaju u državi podrijetla podnositelja zahtjeva.
- 34 Usto, radi tumačenja članka 15. točke (b) Direktive 2004/83, treba uzeti u obzir određene elemente koji su svojstveni kontekstu te odredbe, kao i ciljeve te direktive (vidjeti u tom smislu presudu *Maatschap L. A. en D. A. B. Langestraat en P. Langestraat-Troost*, C-11/12, EU:C:2012:808, t. 27. i navedenu sudsku praksu).
- 35 Na taj način, članak 6. te direktive sadrži popis počinitelja ozbiljnih nepravdi što je u skladu s idejom da takve nepravde moraju uključivati ponašanje trećih osoba te da ne mogu, dakle, proizlaziti samo iz općih nedostataka zdravstvenog sustava u državi podrijetla.
- 36 Na isti način, uvodna izjava 26. navedene direktive pobliže navodi da rizici kojima je općenito izloženo stanovništvo neke zemlje ili dio stanovništva obično ne stvaraju sami po sebi pojedinačnu prijetnju koja bi se mogla kvalificirati kao ozbiljna nepravda. Iz toga slijedi da za odobrenje supsidijarne zaštite državljaninu treće zemlje koji boluje od teške bolesti nije dostatna opasnost od pogoršanja njegovog zdravstvenog stanja zbog nepostojanja primjerenog liječničkog tretmana u njegovoj državi podrijetla, osim ako nije riječ o namjernom uskraćivanju njegovog liječenja.
- 37 To tumačenje, usto, potvrđuju uvodne izjave 5., 6., 9. i 24. Direktive 2004/83 iz kojih proizlazi da, iako ova direktiva nastoji uz pomoć supsidijarne zaštite nadopuniti zaštitu izbjeglica propisanu Konvencijom o statusu izbjeglica, potpisanom u Ženevi 28. srpnja 1951., na način da utvrđuje osobe kojima je zaista potrebna međunarodna zaštita (vidjeti u tom smislu presudu *Diakité*, EU:C:2014:39, t. 33.), njezino područje primjene ne obuhvaća osobe koje su ovlaštene boraviti na državnom području država članica zbog drugih razloga, odnosno zbog sućuti ili humanitarnih razloga utemeljenih na diskrecijskoj osnovi.
- 38 Obveza tumačenja članka 15. točke (b) Direktive 2004/83 uz poštovanje članka 19. stavka 2. Povelje (vidjeti u tom smislu presudu *Abed El Karem El Kott i dr.*, C-364/11, EU:C:2012:826, t. 43. i navedenu sudsku praksu), prema kojem nitko ne smije biti udaljen u državu u kojoj postoji ozbiljna opasnost da bude podvrgnut nečovječnom ili ponižavajućem postupanju, te uzimajući u obzir članak 3. EKLJP-a kojemu u biti odgovara (presuda *Elgafaji*, EU:C:2009:94, t. 28.), ne dovodi u pitanje tumačenje.
- 39 U tom pogledu valja doista navesti da iz sudske prakse Europskog suda za ljudska prava proizlazi da iako stranci na koje se odnosi odluka koja omogućuje njihovo udaljavanje ne mogu načelno tražiti pravo ostanka na državnom području države radi nastavka korištenja pomoći i socijalnih zdravstvenih usluga ili drugih usluga koje pruža ta država, odluka o udaljavanju stranca oboljelog od teške fizičke ili mentalne bolesti u zemlju u kojoj su uvjeti za liječenje te bolesti nepovoljniji od onih koji su dostupni u navedenoj državi može u vrlo iznimnim slučajevima dovesti do postavljanja pitanja u smislu članka 3. EKLJP-a ako prevladavaju humanitarni razlozi protiv navedenog udaljavanja (vidjeti osobito presudu *ESLJP-a N. protiv Ujedinjene Kraljevine* od 27. svibnja 2008., t. 42.).
- 40 Međutim, činjenica da državljanin treće zemlje koji boluje od teške bolesti u vrlo iznimnim slučajevima ne može na temelju članka 3. EKLJP-a, kako ga tumači Europski sud za ljudska prava, biti udaljen u zemlju u kojoj ne postoje primjereni liječnički tretmani, ne podrazumijeva to da mu boravak u državi članici mora biti odobren na temelju supsidijarne zaštite prema Direktivi 2004/83.
- 41 S obzirom na prethodno navedeno, članak 15. točka (b) Direktive 2004/83 treba tumačiti u smislu da ozbiljna nepravda koju on definira ne obuhvaća situaciju u kojoj su nečovječna ili ponižavajuća postupanja, kao što su ona navedena u zakonodavstvu o kojem je riječ u glavnom postupku, a koje bi

podnositelj zahtjeva koji boluje od teške bolesti mogao trpjeti u slučaju povratka u svoju državu podrijetla, rezultat nepostojanja primjerenih liječničkih tretmana u toj državi, osim ako nije riječ o namjernom uskraćivanju liječenja tom podnositelju zahtjeva.

- 42 Međutim, članak 3. te direktive omogućava državama članicama uvođenje ili zadržavanje povoljnijih standarda radi određivanja toga koje osobe ispunjavaju uvjete za odobrenje supsidijarne zaštite, ali u mjeri u kojoj su ti propisi usklađeni s navedenom direktivom (vidjeti u tom smislu presudu B. i D., C-57/09 i C-101/09, EU:C:2010:661, t. 114.).
- 43 Doista, rezerva u članku 3. Direktive 2004/83 protivi se tomu da država članica uvede ili zadrži standarde koji državljaninu treće zemlje, koji boluje od teške bolesti odobravaju status osobi koja ispunjava uvjete za supsidijarnu zaštitu predviđenu tom direktivom, zbog opasnosti od pogoršanja njegovog zdravstvenog stanja uslijed nepostojanja primjerenih liječničkih tretmana u državi podrijetla jer takvi standardi nisu u skladu s tom direktivom.
- 44 Naime, s obzirom na stajališta navedena u točkama 35. do 37. ove presude, bilo bi protivno općoj strukturi i ciljevima Direktive 2004/83 odobravanje državljanima trećih zemalja statusa koje ona predviđa, a koji se nalaze u situacijama koje nemaju nikakve veze s logikom međunarodne zaštite.
- 45 Iz toga slijedi da se zakonodavstvo kao što je ono o kojem je riječ u glavnom postupku ne može na temelju članka 3. te direktive kvalificirati kao povoljniji standard za određivanje koje osobe ispunjavaju uvjete za supsidijarnu zaštitu. Državljanima trećih zemalja kojima je odobren boravak na temelju takvog zakonodavstva ne ispunjavaju, dakle, uvjete za status stečen na temelju supsidijarne zaštite, a na koji bi se primjenjivali članci 28. i 29. navedene direktive.
- 46 Odobrenje tog statusa nacionalne zaštite od strane države članice zbog razloga koji nisu međunarodna zaštita u smislu članka 2. točke (a) te direktive, odnosno temeljem diskrecijske odluke iz sućuti ili humanitarnih razloga, ne ulazi u njezino područje primjene, kao što to uostalom pobliže navodi uvodna izjava 9. navedene direktive (presuda B i D, EU:C:2010:661, t. 118.).
- 47 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na prvo pitanje valja odgovoriti da članke 28. i 29. Direktive 2004/83, u vezi s njezinim člankom 2. točkom (e), člankom 3., člankom 15. i člankom 18., treba tumačiti u smislu da država članica nije dužna pružiti socijalnu pomoć i zdravstvenu zaštitu koje ti članci predviđaju državljaninu treće zemlje kojem je odobren boravak na državnom području te države članice na temelju nacionalnog zakonodavstva, kao što je ono o kojem je riječ u glavnom postupku, koje predviđa odobrenje boravka u navedenoj državi članici strancu koji boluje od bolesti zbog koje postoji stvarna opasnost za njegov život ili fizički integritet ili stvarna opasnost od nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja jer u državi podrijetla tog stranca ili državi gdje je prethodno boravio ne postoji nikakav primjeren liječnički tretman, osim ako nije riječ o tome da je u toj zemlji tom strancu namjerno uskraćeno liječenje.

Drugo pitanje

- 48 Uzimajući u obzir odgovor na prvo pitanje, nije potrebno odgovoriti na drugo pitanje.

Troškovi

- 49 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (veliko vijeće) odlučuje:

Članke 28. i 29. Direktive Vijeća 2004/83/EZ od 29. travnja 2004. o minimalnim standardima za kvalifikaciju i status državljana treće zemlje ili osoba bez državljanstva kao izbjeglica ili osoba kojima je na drugi način potrebna međunarodna zaštita te o sadržaju odobrene zaštite, u vezi s njezinim člankom 2. točkom (e), člankom 3., člankom 15. i člankom 18., treba tumačiti u smislu da država članica nije dužna pružiti socijalnu pomoć i zdravstvenu zaštitu koje ti članci predviđaju državljaninu treće zemlje kojem je odobren boravak na državnom području te države članice na temelju nacionalnog zakonodavstva, kao što je ono o kojem je riječ u glavnom postupku, koje predviđa odobrenje boravka u navedenoj državi članici strancu koji boluje od bolesti zbog koje postoji stvarna opasnost za njegov život ili fizički integritet ili stvarna opasnost od nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja jer u državi podrijetla tog stranca ili državi gdje je prethodno boravio ne postoji nikakav primjeren liječnički tretman, osim ako nije riječ o tome da je u toj zemlji tom strancu namjerno uskraćeno liječenje.

Potpisi